

Les 27 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord Leven, חַיָּה/חַיָּהּ {cháyí/cháyáh}

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	חַי	chay	חַיִּיתִי chayitie	אֶחָיָה èchyèh
Ik (v)	חַיָּה	chayáh	חַיִּיתִי chayitie	אֶחָיָה èchyèh
Jij (m)	חַי	chay	חַיִּיתָ chayitá	תִּחְיֶה tichyèh
Jij (v)	חַיָּה	chayáh	חַיִּיתָ chayiet	תִּחְיִי tichyie
Hij	חַי	chay	חַיָּה (חַי) cháyh (chai)	יִחְיֶה yichyèh
Zij	חַיָּה	chayáh	חַיְתָה chaytáh	תִּחְיֶה tichyèh
Wij (m)	חַיִּים	chayiem	חַיִּינוּ cháyhnoe	נִחְיֶה nichyèh
Wij (v)	חַיּוֹת	chayot	חַיִּינוּ cháyhnoe	נִחְיֶה nichyèh
Jullie (m)	חַיִּים	chayiem	חַיִּיתֶם chayitèm	תִּחְיוּ tichyoe
Jullie (v)	חַיּוֹת	chayot	חַיִּיתֶן chayitèn	תִּחְיוּ * tichyoe
Zij (m)	חַיִּים	chayiem	חַיּוּ cháhyoe	יִחְיוּ yichyoe
Zij (v)	חַיּוֹת	chayot	חַיּוּ cháhyoe	יִחְיוּ * yichyoe

Gebiedende wijs: m: חַיָּה ch^ayeh, v: חַיָּהּ ch^ayie, meervoud: חַיּוֹת ch^ayoe, infinitief: לְחַיּוֹת lichyot

* In plaats van een verouderde vrouwelijke vorm gebruikt men de mannelijke vorm.

Opdracht 2: Geef de uitspraak en de vertaling

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוֹ וְבוּהוּ w^ehá'árèts háy^etáh tohoe wávoehoe En de aarde was woest en leeg.

(Genesis 1:2a) Door het voegwoord verdwijnt de dagesh in bohoe. [Zie Efemeride, dr Piet van Midden.](#)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר wayomèr èlohiem y^ehie or way^ehie or

En spreekt God er zij licht en er was licht. (Genesis 1:3)

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קֶרָא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד

wayiqrá èlohiem lá'or yom w^elachoshèch qará layláh way^ehie èrèv way^ehie boqèr yom èchad

En God noemt het licht dag en de duisternis noemde Hij nacht; en het was avond en het was ochtend;

dag één. (Genesis 1:5)

Bij het werkwoord קָרָא met als betekenis 'noemen' behoort *blijkbaar* het lettervoorzetsel לְ

Opdracht 3: Beluister het Pesach-liedje Avadiem Hayinoe, geef de uitspraak en de vertaling.

עֲבָדִים הָיִינוּ, הָיִינוּ עֲתָה בְּנֵי חֹרִין, בְּנֵי חֹרִין

^avádiem háyhnoe, háyhnoe, attáh b^ene-chorien Slaven waren wij, waren wij, nu vrije mensen.

Les 28 – Geldzaken

'Heitje voor een karweitje'

Omdat veel Joden in onze streken op de markt of in een winkel handel dreven, vonden zij het handig om met elkaar te kunnen praten over prijzen, zonder voor iedereen te verstaan te zijn.

Zo ontstonden in het Jiddisch (en Bargoens)

een aantal aparte benamingen voor Nederlandse munten.

Heitje (bekend geworden via Scouting, 'heitje voor een karweitje') is afgeleid van de letter ה, *he*, in het Jiddisch *hei*, met getalwaarde vijf. Het ging dan over vijf stuivers, dus een kwartje.

Het woord *beisje* komt van de letter ב *beth*, Jiddisch *beis*, met getalwaarde 2. Hiermee werd twee stuivers, dus een dubbeltje, aangeduid.

Van de letter י *yod* (Jiddisch *joed*) met waarde 10 is afgeleid *Joedje*, 10 gulden, en van de letter ל *lamed* met waarde 30 een *lammetje*, dertig stuivers, dat is anderhalve gulden.

Meer waard was een *meier*, afgeleid van den *mem* met waarde 40, namelijk 40 rijksdaalders, dat is honderd gulden.

Israëlische bankbiljetten en munten.
1 Sheqel is ongeveer € 0,25 waard.

Woordenschat

Deze les gaat dus over geld, en dat haal je bij de bank.

בַּנְק	banq (m)	Bank
קַפְּהָ, קוֹפֵּה	qoepáh (v)	Kas(loket), fonds
כַּסְפוֹמָט	kaspomát (m)	Geldautomaat
כַּרְטִיס בַּנְק	karties banq	Bankpas
כֶּסֶף	kèsèf (m)	Geld, zilver
כַּסְפֵּת	kasèfèt (v)	Brandkast, kluis
מַטְבֵּעַ	matbe'a (m)	Munt מְטַבְּעוֹת mátb'e'ot
מַטְבֵּעַ-חוּץ	matbe'a choetz	Buitenlandse valuta
יורו of אֵירוֹ	ero of euro	Euro
דוֹלָר	dolar	Dollar
שֶׁקֶל	shèqèl	Shekel,
	NIS = New Israeli Shekel = שֶׁקֶל נְדָשׁ; de beginletters נ + שׁ vormen נ	
חֲדָשׁ	chádash (bn)	Nieuw
מְזוּמָן, מְזוּמָן	m'ezoemán (bn)	Contant (geld)
כֶּסֶף קָטָן	kèsèf qátan	Kleingeld, wisselgeld
עוֹדֵף, עוֹדֵף	odèf (m)	Overschot, wisselgeld
נִייר, נִייר	n'eyár (m)	Papier
כֶּסֶף נִייר	kèsèf n'eyár	Papiergeld
שֵׁטֶר	sh'etár (m!)	Wissel, schuldbekentenis שֵׁטְרוֹת sh'etárot
שֵׁטֶר בַּנְק	sh'etar banq	Bankbiljet (<i>korte a wegens constructvorm, les 38?</i>)
שֵׁטֶר-כֶּסֶף	sh'etar kèsèf	Bankbiljet
קָנָה	qánáh (ww)	Kopen
קוֹנֵה	qonèh (m)	Koper
קָנוּי	qánoey (bn)	Gekocht, verkregen, aangeschaft
קָנִיָּה, קָנִיָּה	q'niyáh (v)	Aankoop, verkrijging
קָנִין	q'niyán (m)	Eigendom
קָנִין, קָנִין	qanyán (m)	Inkoper
קָנִיוֹן	qanyon (m)	Winkelcentrum, 'Canyon'
קָרוֹב	qárov (bn)	Dichtbij
עָלָה	áláh (ww)	Opgaan, stijgen; kosten; emigreren naar Israël
נִפְתָּח, נִפְתָּח	niftach (ww), pátoe'ach (bn)	Geopend, open
נִסְגָּר, נִסְגָּר	nisgár (ww), sagoer (bn)	Gesloten, dicht
כָּאן, כָּאן	kan (bw)	Hier, nu

Bord bij een tolgeweg met het geldsymbool

Het hoofdgebouw van de Bank van Israël in Givat Ram, Jeruzalem

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord קָנָה {qánáh} Kopen (to buy). Raadpleeg de lessen 15 en 19, en zo nodig de website www.hebrew-verbs.co.il.

Persoon	Tegenwoordige tijd		Verleden tijd		Toekomende tijd		Persoon
Ik (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אָנִי
Ik (v)	קוֹנָה	qonáh	קָנִיתִי	qánitie	אֶקְנֶה	èqnèh	אָנִי
Jij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתָּה
Jij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתְּ
Hij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הוא
Zij	.....	.....	.....	.....	.....	.....	היא
Wij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּם
Jullie (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	אַתֶּן
Zij (m)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵם
Zij (v)	.....	.....	.....	.....	.....	.....	הֵן

Geb. wijs: m: ....., v: ....., mv: ..... Infinitief: לקנות liqnot

Opdracht 2: Vertaal, plaats waar nodig puntjes, noteer de uitspraak en zoek bij elke vraag het juiste antwoord. Noteer de letter van het antwoord, dat levert een bekend woord op.

1. איפה הבנק הקרוב?	C. כובע זה זול, מאה עשרים וחמש שקל .....
.....	.....
2. Wanneer is de bank geopend?	D. כן, והחנות פתוחה .....
.....	.....
3. אני אקנה כובע	E. שמר את הכסף בבית .....
.....	.....
4. Die hoed is duur	I. De bank is nu gesloten .....
.....	.....
5. Ik heb geen papiergeld	N. כובע יפה זה עולה מאתיים שקל .....
.....	.....
6. האם יש כספומט בחנות הזאת?	O. Heeft u een bankpas? .....
.....	.....
7. Heeft de bank een brandkast?	P. בקניון זה הוא בנק גדול .....
.....	.....

Vraag	1	2	3	4	5	6	7
Antwoord							

Bronnen: Gert en Daša, Moshe, Hebrew Online, millon, www.hebrew-verbs.co.il; Wikipedia (symbol), Wikipedia (nieuwe shekel); www.hebrewatmilah.org/maskilon1(?)
Zie ook: www.dictionary.co.il/economics.htm en www.dictionary.co.il/shopping_general.htm;
www.hebrewlessonsonline.com/pedia/hpisraelibanks.html; www.youtube.com/watch?v=yZ5Zf0ZKnvQ shekel
www.youtube.com/watch?v=BS7Qh3Q1Yns The authentic Hebrew meaning of the word Shekel